

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečna L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto V. - Štev. 46

Gorica - 12. novembra 1953 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Slov. kršč. demokracija na Goriškem in njene naloge v sedanjosti

V vrsti člankov, ki smo jih objavili preteklega meseca, smo hoteli v glavnih obrisih prikazati, kako je nastala pri Slovencih krščanska demokracija in kako se je razvijala do današnjih dni. Posebej smo se ustavili pri nastanku in razvoju krščanske demokracije med Slovenci na Primorskem. Videli smo, da je od prvega katol. shoda v Ljubljani pa do današnjih dni ideja krščanske demokracije med Slovenci na Goriškem bila zelo živa ter da je s pomočjo tedanje slovenske ljudske stranke vplivala na celotno življenje slovenskega naroda. Katoliška politična misel je vplivala primorskim Slovencem moč in pogum tudi takrat, ko je v dobi fašizma morala stranka kot taka v podzemlje.

Zato je bilo pač naravno, da je krščanska demokracija med Slovenci na Goriškem zopet stopila na dan takrat, ko smo tudi goriški Slovenci dobili vrnjeno svobodo. V uvodniku z dne 10. sept. 1953 »Nekoliko koristnih spominov« je člankar poudaril, da so koncem meseca avgusta leta 1945 slovenski duhovniki začeli izdajati katoliški tednik »Slovenski Primorec«, ki pomeni prvo javno svobodno izpoved katoliške in tudi slovenske misli med nekomunističnimi Slovenci na Goriškem in Tržaškem po 20 letih prisilnega molka. Danes lahko povemo še nekaj več: misel izdajati katoliški tednik, ki naj vodi naše ljudstvo po potih katoliških resnic in demokracijske svobode, se je rodila že meseca junija 1945, takoj potem ko je odšla iz Gorice tedanja jugoslovanska upravna oblast. Sredi junija je že bil zasnovan načrt, da hočemo izdajati svoj katoliški tednik. Do konca avgusta so trajale potem priprave, ki so bile tako dolge, ker je bilo treba vse začeti iz nič. Ta nagli začetek s katoliškim tednikom nam priča, da smo nekomunistični katoliški Slovenci čutili živo potrebo po svojem glasilu in da smo bili tudi dovolj pogumni ter izvedli svojo zamisel v onih časih, ko je še povsod kraljevala diktatura KP, OF, SIAU, AFŽ itd.

Vendar »Slovenski Primorec« ni bil politično glasilo, temveč je le načel ledino, v katero so nato zaorali politiki. Ti so v januarju leta 1947 osnovali Slov. demokratsko zvezo v Gorici z lastnim glasilom »Demokracija« za Goriško in Tržaško. SDZ je bila politična organizacija, v katero so pristopili nekateri nekomunistični politiki iz nekdanje SLS in liberalne stranke. SDZ ni bila torej nova stranka, temveč le zveza dveh strank. Obe skupini, tako liberalna kakor katoliška, sta ohranili svojo organizacijo in idejno samostojnost v mejah skupne zveze.

Od takrat naprej katoliška skupina v Gorici ni samo očuvala svojo samostojnost v okviru SDZ, temveč jo je sčasoma še bolj poudarila, čeprav ni nikoli izstopila iz Slov. dem. zveze. V okviru SDZ je nastopila na vseh dosedanjih volitvah, bodisi občinskih kot pokrajinskih, ter skupaj z napredno skupino postavila svoje kandidate.

Katoliška politična skupina ima svoj program, ima svoj odbor, vendar se do sedaj izven okvira SDZ politično ni veliko udeleževala, saj to niti ni bilo toliko potrebno. Skupne narodne in politične interese Slovencev v Italiji je pač uspešneje braniti, če sta obe skupini povezani v skupni zvezi, kakor pa če bi nastopali ločeno. Kljub temu bi večja politična delavnost v slovenski katoliški politični skupini

bila zelo zaželena. Ni dovolj, da se katoličani udeležujemo na verskem in kulturnem polju, tudi v politiki bi morali biti bolj razgibani. Vsled tega se nam zdi potrebno in tudi nujno, da se katoličani na Goriškem tudi politično bolj organizirajo, posebno na deželi, kjer naj se ustanovijo po vseh vaseh sveti zaupnikov, kjer jih še ni. Ti naj bi skupaj s centralnim vodstvom v Gorici tvorili ogrodje naše katoliške demokracijske stranke, ki bi zastopala med nami Slovenci na Goriškem podoben političen program, kot ga zastopa na Južnem Tirolskem nemška Volkspartei. Mi moramo dati razumeti svojemu ljudstvu in tudi svojim sodeželanom, da kot katoličani in Slovenci imamo pravico, da vodimo svojo narodno manjšinsko politiko, kot nam jo jamčijo zakoni italijanske republike. Vsled tega nismo in nečemo biti tu le zato, da po potrebi glasujemo za ital. krščansko demokracijo, katera nas do sedaj ni še prav v ničemer nič upoštevala, temveč le želela imeti naše glasove, kot so pokazale zadnje volitve v mesecu juniju. Krščanska demokracijska misel je med nami stara 60 let, dve generaciji je preoblikovala, zato bi bilo prav grdo, če bi se mi odrekli svoji samostojnosti na korist nikomur. Saj je jasno, da bi slovensko ljudstvo zapustilo katerokoli stranko oni dan, ko bi ta zatajila svoj slovenski program. Iz tega sledi, da krščanska demokracija med Slovenci more biti le slovenska, kakor je med Italijani italijanska, med Nemci nemška.

Seveda pa mora biti in ostati njen program tudi katoliški tako kakor je bil do sedaj 60 let, le prilagoditi ga je treba sodobnim razmeram. Po vojni so v vseh deželah in pri vseh narodih vstale prenovljene stranke katoličanov. In te so, ki danes vodijo evropsko politiko (Adenauerjeva stranka v zapadni Nemčiji, republikansko politično gibanje v Franciji, krščanska demokracija v Italiji, v Belgiji itd.). Tudi med našo manjšino mora zato vzrasti krepka in delavna stranka katoličanov, ki bo branila naše verske in narodne svete. Upajmo, da bomo našli mož, ki bi jo vodili.

Sovjetska zveza se izmika

Kakor znano so zapadne velesile povabile Sovjetsko zvezo na konferenco štirih zunanjih ministrov, ki bi se bila morala pričeti zadnji ponedeljek (9-10) v Luganu. Na to povabilo je odgovorila Sovjetska zveza dne 3. novembra z dolgo diplomatsko noto, s katero zavrača konferenco štirih, obenem pa vztraja pri zahtevi, da je treba upoštevati komunistično Kitajsko kot ostale velesile.

Sovjetska nota ne daje nobenega odgovora na zapadno povabilo, ampak predlaga s svoje strani dve konferenci: konferenco petih in konferenco štirih. Konferenca petih, t. j. zun. min. Amerike, Anglije, Sov. zveze, rdeče Kitajske in Francije, bi morala razpravljati o sedanji mednarodni napetosti. Konferenca štirih (torej brez rdeče Kitajske) pa bi razpravljala o nemškem vprašanju. Glede avstrijskega vprašanja je sovjetska vlada mnenja, da bi bilo treba rešiti to vprašanje po navadni diplomatski poti.

Odgovor Sovjetske zveze je razočaral zapadne politične kroge, vendar ni mogoče reči, da jih je presenetil. Poznavalci sovjetskih razmer so mnenja, da se Sovjetska zveza ne misli zaenkrat udeležiti nobene važnejše mednarodne konference. Razloge za njeno stališče vidijo v šibkosti sovjetskega položaja v

Krvavi tržaški dogodki

Potek dogodkov

Pisati o zadnjih krvavih dogodkih, ki so se vršili pretekli teden v Trstu in ki so zahtevali šest smrtnih žrtev in okoli 80 ranjenih, je zaradi pristranskega pisanja krajevnega tiska zelo težka stvar. Ker pa moramo vsem tistim našim bralcem, ki ne čitajo dnevnega časopisa, vendar nekaj povedati, se bomo držali v tem članku v glavnem poročila, ki ga je prinesel »L'Osservatore Romano« in ki se nam zdi še najbolj nepristransko. Pripombe političnega značaja so seveda naše.

Povod, ki je dovedel do krvavih dogodkov preteklega četrtega in petka, ni povsem jasen. Agencija »Ansa« trdi, da je prišlo do prvih incidentov že v sredo popoldne, ko je civilna policija razpršila neko gružo mladincev, ki so se vračali iz Sredipolja, ter jim zaplenila italijansko trobojnico. Italijansko uradno poročilo pravi, da je bilo vsega skupaj kakih 300 oseb, ki so se ustavile pred županstvom ter zahtevale, da se izobesi italijanska trobojnica na mestni hiši. Naj omenimo, da je dalo tržaško županstvo že prejšnji dan razobesiti italijansko zastavo, a da jo je moralo na ukaz zavezniškega poveljstva zopet sneti.

Drugo jutro so se srednješolski dijaki kakor na en ukaz začeli zbirati v večje gručice ter demonstrirati po mestnih ulicah med prepevanjem patriotskih pesmi. Že pri tem je prišlo do raznih incidentov s policijo, ki se je posluževala svojih tolkačev.

Okoli desete ure je postal položaj zelo nevaren. Gruča kakih 200 dijakov se je zbrala namreč na Trgu sv. Antona Novega, kjer popravljajo zadnje čase tlak in kjer je seveda veliko kamenja na razpolago, ki je, kakor znano, že od nekdaj glavno orožje vseh demonstrantov. Zbiranje na takem kraju gotovo ni bilo slučajno.

Dijaki so prepevali patriotske pesmi ter zmerjali policijo, ki jih je bila medtem obkolila. Eden iz-

med častnikov policije se je približal dijakom ter jim ukazal, da se morajo raziti. Naletel je zelo slabo, kajti nekateri demonstranti so skočili nanj ter ga vrgli s cerkvenih stopnic. Tedaj je policija navalila na demonstrante, ki so se takoj razpršili ter pustili nekaj ranjenih v policijskih rokah. Le enemu delu demonstrantov se je posrečilo zateči se v cerkev ter zapreti vrata. Toda policija je vdrla skozi stranska vrata v cerkev, lovila demonstrante po cerkvi ter jih pretepala. Pri tem je bajne ranila nekega, ki do sedaj še neznanega človeka. Gotovo je le to, da so našli nekaj krvavih sledov na stopnicah glavnega oltarja.

Ker je bila cerkev zaradi prelitja krvi na svetem prostoru po izjavi tržaškega škofa oskrunjena, so cerkev na škofov ukaz zaprli, župnik msgr. Grego pa je dobil nalog, da cerkev popoldne na novo blagoslovi oziroma rekonzilira. Pri popoldanski blagoslovitvi cerkve se je zbralo bajne okoli tri tisoč oseb, med njimi mnogo mladine, ki ni prišla tja iz gole pobožnosti in tudi ne iz protesta zoper nepostavno in sakrilegično popoldansko obnašanje policije na svetem kraju, ampak iz drugih umljivih razlogov.

In res, okoli 16.30 je začela množica, ki je bila zbrana pred cerkvijo, kjer se je vršil obred blagoslovitve, kričati in zasramovati policijo, ki se je medtem pripeljala na svojih motornih vozilih ter se približala zbranim pred cerkvijo. Medtem se je angleški major Williams približal onim pred cerkvijo, a že je začelo leteti kamenje na policijo, nakar je ukazal angleški častnik napad na množico. Toda v tistem trenutku je množica obsula policijo s kamenjem, tako da se je morala ta umakniti za kakih 30 metrov ter se zateči za svoja motorna vozila. Ker se je kamenje nadaljevalo, je dobila policija nalog streljati v zrak, toda nekateri policisti so streljali tudi na množico ter ranili kakih 20 oseb, med temi tudi 15-letnega Pietra Addobbattija in 61-letnega uslužbenca Antona Zavadila, ki sta oba podlegla ranam.

Medtem so v notranjosti cerkve končali obrede, policija pa je obkolila cerkev in ni pustila nobenemu izhoda iz nje. Sele na posredovanje škofa so mogli pričujoči oditi iz cerkve, toda zunaj je prišlo do novega prerekanja in manjših spopadov.

Drugi dan so se nemiri nadaljevali v še večjem obsegu. Delavska zbornica je proglasila enodnevno stavko v protest zoper ravnanje policije oz. angloameriških upravnih oblasti. Ta stavka je bila popolnoma neumestna in škodljiva gospodarskim interesom Trsta ter sokriva dogodkov tistega dne. Sicer pa so ta dan stavkali po vsej Italiji, kar dokazuje, da je zmagalo čustvo nad treznim razumom.

Kakor je bilo pričakovati, je prišlo v petek do novih in še hujskih izgrediv. Skupina demonstrantov je razdejala sedež »Neodvisne fronte«, zmetala pohištvo in vse dokumente na ulico ter vse to zažgala.

Prišlo je do novih spopadov med policijo in demonstranti v raznih delih mesta; letelo je kamenje na policijo in policija je odgovorila s streljanjem v zrak. Do hujskih spopadov je prišlo na Piazza dell'Unità, kjer se je kakih dve sto mladih demonstrantov spopadlo s policijo, ki jih je hotela razgnati. Policija se je poslužila najprej solzilnih bomb, ki so jih demonstranti vrgli nazaj na policijo, nakar je policija odprla ogenj na demonstrante. Pri tem

sta izgubila življenje vseh učilščnik Francesco Paglia in trgovski agent Severio Montano, ranjenih pa je bilo okoli 30 oseb. Okoli poldneva je prišlo na istem trgu do novih izgrediv. Demonstranti so vrgli pri tem dve bombi na motorna vozila pred prefekturo, ki pa nista povzročili nobene žrtve. Policija je odgovorila na to z ognjem iz karabin, kar je prineslo smrt mornarju Erminiju Bassa in 15-letnemu dijaku Nardinu Manzi.

Ob istem času je neki angleški major vdrl z nekaj možmi na županstvo ter dal sneti italijansko trobojnico z balkona in stolpa.

Policija je vdrla tudi na sedež neofašistične stranke, stikala za orožjem ter odnesla seznam članov te stranke poleg drugih dokumentov. Preiskala je tudi prostore športnega društva »La Fiamma« ter poskušala vdreti v prostore republikanske stranke.

Sobota 7. novembra je potekla mirno: delavci so se vrnili na delo, le šole so ostale ta dan zaprte.

Pogreb nesrečnih žrtev se je vršil v nedeljo okoli poldneva ob velikanski udeležbi tržaškega prebivalstva. Vodil ga je tržaški škof Santin.

Nekaj misli o zadnjih tržaških dogodkih

Bilanca krvavih tržaških dogodkov je zelo žalostna. Šest, večinoma mladih ljudi, je izgubilo brez vsake potrebe svoje življenje in kakih 80 oseb je bilo več ali manj hudo ranjenih. Brezpotrebne so bile te žrtve, ker ni šlo pri tem za kak upor zoper zatiralec in zasužnjevalca, kot se je to zgodilo v Vzhodni Nemčiji, v preteklem juniju, ampak zoper zavezničke, katerim se mora Trst za marsikaj zahvaliti. Tudi sovraštvo, ki je buknilo na dan zoper Angleže po vsej Italiji, je nerazumljivo, če pomislimo, da so bili ravno Angleži tisti, ki so skupno z Amerikanci izdali ono enostransko odločitev o prepustitvi cone A Italiji in ki so do zadnjih dni vztrajali pri tej odločitvi.

Zadnjih dogodkov v Trstu niso krive ne zavezniške upravniške oblasti ne civilna policija in tudi ne nerazsodna mladina. Krivi so jih vsi tisti, ki so ustvarili s svojo nacionalistično propagando razmere, ki so z nekako nujnostjo privedle do zadnjih krvavih izgrediv v Trstu. Le prečitajte uvodne članke italijanskega, posebno pa tržaškega tiska tistih dni, pa povejete, ali ni bilo to neprestano hujskanje zoper tržaško upravno oblast nekaka potuha demonstrantom, ki so si na podlagi takega pisanja domišljevali, da imajo vso italijansko javnost za seboj. Toda prava tržaška javnost je že 8. oktobra pokazala, kako malo ji je mar, da bi prišel Trst pod italijansko upravo.

Zadnje tržaške demonstracije so bile organizirane od zunaj. Tega mnenja je tudi angleški zunanji minister Anthony Eden, ki je izjavil zadnji ponedeljek, da so ustavile zavezniške oblasti kakih tri tisoč oseb, ki so hotele priti tiste dneve v Trst, in da se je mnogim teh oseb posrečilo utihotapiti se na drug način na tržaško ozemlje, kjer so organizirale demonstracije. Zunanji minister je povedal tudi, da živi general Winterton vse zaupanje angleške in ameriške vlade.

PRI RADIJSKI ODDAJI »VERA IN NAS CAS« BO GOVORIL V NEDELJO 15. NOV. OB 9.30 C. G. JOZE PRESEREN, KATEHET V TRSTU, O TEMI: CERKEV JE SVETA.

Petindvajseta nedelja po binkošnih

Iz svetega evangelija po Mateju
(Mt 13, 31-35)

Tisti čas je povedal Jezus množicam to priliko: Nebeško kraljestvo je podobno gorčičnemu zrnu, ki ga je človek vzel in vsejal na svoji njivi. To je sicer najmanjše izmed semen, ko pa zraste, je večje ko zelišča in postane drevo, tako da prilete ptice neba in prebivajo na njegovih vejah. — In še drugo priliko jim je povedal: Nebeško kraljestvo je podobno kvasu, ki ga je žena vzela in zamesila v tri merice moke, dokler se ni vse prekvasilo. — Vse to je povedal Jezus množicam v prilikah in brez prilik jim ni govoril, da se je spopolnilo, kar je bilo rečeno po preroku, ki pravi: Odprl bom svoja usta v prilikah, razodel bom, kar je bilo skrito od začetka sveta.

*

Rasti, — to je postava vsakega življenja, fizičnega, duhovnega in nadnaravnega. Kaj je v človeku fizična ali telesna rast, vemo: človek je, pije, diha, — in tako raste. Ta rast ni nič težkega; skupna je živim.

V človeku je pa še neko drugo življenje, — notranje ali duhovno, ki je v tem, da človek raste po duhu, da se razvijajo njegove duhovne sile, njegov razum, spomin in volja.

Poleg tega je in mora biti v kristjanu še neko drugo silno dragoceno življenje, po katerem smo deležni božje narave in ki smo ga prvič prejeli pri sv. krstu. To je nadnaravno življenje milosti, ki je za kristjana tisto »le eno potrebno«, brez katerega se ne moremo zveličati.

Prvo in drugo življenje (telesno in duhovno) je le nekaka podlaga ali posoda nadnaravnega božjega življenja. Kdor tega nima, je vse drugo njegovo naravno življenje pred Bogom brez pomena. Kakor električne žice: če se po njih ne pretaka električna sila, so brez koristi. Nekega dne jih nekdo sname in spravi.

V današnjem sv. evangeliju poudarja Kristus kar z dvema prilika-

ma nujno potrebo, da rastemo v nadnaravnem življenju.

Sv. krst nam položi v dušo samo seme, kal nadnaravnega življenja, ki se bo moralo pozneje polagoma razvijati, rasti, doseči svojo popolnost.

S sv. krstom ne postanemo popolni kristjani, ampak začnemo šele biti. Da postanemo popolni, celotni kristjani, je potrebnih več reči: časa, potrpljenja, premagovanja, zatajevanja, dobre vzgoje, božje pomoči, ki je dana človeku predvsem po molitvi in prejemanju sv. zakramentov. Krščeneec in njegovi starši, katoliška Cerkev, nebo in zemlja takorekoč sodelujejo pri gradnji popolnega krščanstva v človeku.

Popolno krščanstvo je last junakov in ne slabičev. Zato je na svetu tako malo celotnega krščanstva in tako dosti slabega in okrnjenega krščanstva, ker je na svetu tako malo junakov, ki jih hoče dejanja in žrtve, — je pa dosti slabičev, ki so na svoje krščanstvo, ko je vzklilo, položili kamen.

Samo par vprašanj, na katera si jaz in ti, dragi bralec, prav iskreno odgovoriva: Kakšno je moje in tvoje krščanstvo? Ali je podobno hrastu, ki je pognal globoko svoje korenine v osrčju zemlje in ki raste vedno više in lepše iz leta v leto? Ali pa je kot trs, ki ga veter maje, kot šibka bilka, in še ta pohojena, nalomljena?...

Če je to poslednje, potem poslušajva in uveljaviva besede sv. Pavla, ki jih je zapisal prvim kristjanom v Korintu: »Bratje, ne ostanite otroci, ampak rastite in bodite popolni, kar se tiče nadnaravnega življenja v vaših dušah.«

Nekoč bo v zgolj fizično in naravno življenje tresčila smrt, ki bo vse strla in uničila. Ostalo bo takrat samo nadnaravno življenje milosti, ki se bo prelilo v večno življenje, v neizmerno slavo.

Ta velika resnica nam posebno živo stopa pred oči pri vsakem odprtem grobu. In nekoč bodo ljudje stali tudi ob tvojem in mojem odprtem grobu.

Irenej

Konec katoliške Cerkve v Ukrajini

Danes bi radi pokazali našim bralcem križev pot unijskih škofij vzhodnega obreda, združenih z Rimom.

NEKAJ ZGODOVINE

Pij XII. je decembra 1945 izdal posebno okrožnico »Orientales omnes« v spomin 350-letnice zveze vzhodnih cerkv z Rimom, istočasno pa je v isti okrožnici protestiral proti nasilju, ki ga je komunistična nad temi deželami, nekdanjimi poljskimi, danes pod Rusijo, zagrešil. Po 350 letih so bile te cerkvene občine oropane svojih pastirjev duhovnikov in prisiljeni k odpadu in razkolu. Že v IX. stoletju so pod vplivom Bizanca prešle v razkol. V XIV. stol. pa so pod vplivom političnih sprememb med nje prišli katoliški misijonarji. Glavni razlog za unijo pa so bile velike razlike in nesoglasja med različnimi patriarhatih. Leta 1595 je bila ta unija sklenjena, leto kasneje potrjena na sinodi v Brest Litovsku. Po delitvi Poljske so vzhodne cerkve padle pod Rusijo in izgubile, one so ostale pod Avstrijo. Te so leta 1918 prešle pod Poljsko in šteje 3 in pol milijona vernikov. Poleg teh so bile še cvetoče vzhodne združene cerkve v Romuniji, na Češkem in v Severni Ameriki. Na Poljskem so bile tri škofije, imeli so svojo cerkveno akademijo, semenišče, številne redove, posebno so znani bazilijanci, studiti in redemptoristi vzhodnega obreda.

MED VOJNO

Od 1939-1941 so te zemlje padle pod Rusijo. Je to doba trpljenja, fizičnega in moralnega pritiska na vernike in pastirje. Za kratko dobo so te zemlje padle pod druge okupatorje, konec vojne pa spet pod Rusijo, ki je obljubljala obnovo vere njihovih pradedov. Vsak je mogel vedeti takoj, kaj je mišljeno pod temi be-

sedami: ne katoliška vera, marveč pravoslavna, torej vrnitev v razkol in konec katolicizma v teh pokrajinah. Rusi so najprej pregnali katoličane latinskega obreda, do katolikov vzhodnega obreda so v začetku kazali neko prizanašanje v upanju, da se bodo ti sami od sebe ločili od Rima. Tedaj je prišel na pomoč novi moskovski patriarh Aleksij, izvoljen februarja 1945. Na volilnem zboru so bili tudi patriarhi drugih pravoslavnih cerkv in vsi so izdali proglas, ki je bil strašen napad na katoliško Cerkev, znanilec novega preganjanja, katero je kmalu prišlo. Nekaj mesecev kasneje je patriarh Aleksij znova naslovil na škofo in duhovnike vzhodnih obredov na zapadu poziv, naj se ločijo od mačehe — Rima in se povrnejo v pravoslavje, naročje matere. V omenjenem proglasu je ostro napadel tudi znanega metropolitana Andreja Sceptskega, (umrl 1944), Vatikan, papeža, kateremu naravnost očita, da vodi narode v duhovno temino in smrt. Po svoje je obrnil papežev božični nagovor in poziv k miru leta 1945. Nekaj dni za tem pozivom so začeli zapirati škofo enega za drugim, dokler ni bilo 7 škofov in 500 duhovnikov zaprtih, bogoslovci pa uvrščeni v vojaško službo, vsi pa obtoženi sodelovanja z nemškimi okupatorjem. Škofje so bili nekateri obsojeni, drugi brez obsodbe poslani v Sibirijo, nekateri so umrli po ječah. Od leta 1949 je izginila vsaka sled za njimi.

VOLOGA ODPADNIKOV

Ko so bili zaprti vsi škofje, se je našel duhovnik Kostelnik, ki se je postavil z dvema drugima duhovnikoma na čelo protikatoliškega dela. Ustanovil je »Iniciativni odbor« in začel silno gonjo; njegova dva pomočnika sta postala pravoslavna škofo, na škofijskih mestih, kjer so bili prej katoliški škofje. Ko je bil Kostelnik

leta 1948 ubit, je bil tega kriv Vatikan, tako so trdili tedaj. Imenovani »Iniciativni odbor« je maja 1945 v posebnem proglasu pozval katoliško-grški kler k odpadu, pa tudi državo je prosil za podporo v tem boju. Junija istega leta je ukrajinska vlada naročila odpadnikom, naj čuvajo nad katoliškimi duhovniki in naznanijo sovražne elemente.

Tedaj se je tristo duhovnikov v posebnem pismu pritožilo na Molotova in zahtevalo v imenu pravičnosti v smislu sovjetske ustave svobodo cerkvene uprave za vso zapadno Ukrajino. Toda člen 124 sovjetske ustave se ni apliciral na katoliško Cerkev v Ukrajini. »Iniciativni odbor« je ob podpori policije začel čistke med duhovniki treh unijsko-grških škofij.

Prve dni marca 1948 so se na sinodi v Lvovu, v odsotnosti pravnih škofov in duhovnikov, 4 duhovniki in 12 laikov odpovedali »latinskim zmotam«. Kostelnik je aprila 1948 osebno poročal v Moskvo o svojem delu, a škofovske časti ni mogel doseči, ker je bil poročen. Tako je manjšina ob podpori oblasti udušila večino, jo onemogočila in prisilila k molku. Ti odpadniki so postali orodje še vedno hujših komunističnih preganjanj.

Unijati so izgubili tudi iz poljskega dela škofije Premysl, ker so jih smatrali za Ukrajince in kot take izselili po pogodbi med Poljsko in Rusijo 1944. leta v Rusijo, kjer so jih enostavno vpisali med pravoslavne. Tako je zunanje stanje unijskih škofij v Ukrajini pod Rusijo. O tistih žrtvah in mučenstvu vernih in zvestih ne vemo ničesar. Vemo, da je leta 1949 samo nekaj duhovnikov prešlo v razkol. O drugih duhovnikih in vernikih ne vemo, zakaj dramo »Cerkve v molku« sestavljajo tihe in skrite žrtve.

V PODKARPATSKI RUSIJI

Pod Karpati, na ozemlju, ki je včasih pripadalo Češkoslovaški državi, je šla »Iniciativni odbor« vernikov počasneje pot. Škofija Mukačevo je imela skoro pol milijona vernikov, 354 duhovnikov in 85 redovnikov. Novi apostolski administrator Jurij Teodor Romza je zasedel svoje mesto septembra 1944, ko so se Nemci umaknili

Iz življenja Cerkve

Španski konkordat

Kakor smo že poročali, je bil 27. avgusta v Vatikanu podpisan konkordat med sveto stolico in špansko vlado. Konkordat ureja medsebojne odnose med Cerkvijo in državo. Danes prinašamo nekatera važnejša določila novega konkordata.

V prvem členu španska vlada izjavlja, da ostane tudi v bodoče samo katoliška vera državna vera z vsemi predpavicami, ki ji gredo po božjem pravu.

V drugem členu vlada priznava katoliški Cerkvi značaj popolne družbe in ji jamči popolno svobodo pri izvrševanju duhovne oblasti in pri verskem udejstevanju. Sveta stolica sme svobodno objavljati v Španiji kakršnekoli določbe glede verskega življenja. Isto pravico imajo tudi škofje.

V petem členu država priznava za praznične dneve vse tiste dneve, ki jih določa cerkveni zakonik. Poskrbela bo za ugodnost, da bodo verniki lahko izvršili svojo versko dolžnost. Državne in krajevne oblasti bodo pazile, da se bo spoštoval praznični počitek.

V devetnajstem členu se država obvezuje, da bo tudi denarno podpirala cerkvene ustanove ter gradnjo novih cerkva in semenišč.

Triindvajseti člen določa, da španska vlada priznava vse civilne pravice cerkvenim sklenjenim zakonom. Cerkvenim sodiščem priznava izključno pravico glede vseh zadev, ki se tičejo zakona.

Na vseh šolah katerekoli stopnje bo pouk v skladu z dogmatičnim in moralnim naukom Cerkve. Škofje imajo pravico nadzorstva, da se v šolah ne uči ničesar, kar ni v skladu s katoliško vero.

Zelo važen je sedemindvajseti člen. Država jamči, da se bo poučeval krščanski nauk kot obvezen predmet na vseh šolah, višjih in nižjih, državnih in privatnih.

Novi konkordat urejajo položaj Cerkve v Španiji. Ustvarja ugodne pogoje za razvoj verskega življenja, kar bo v skupno korist Cerkve in države. Konkordat je stopil v veljavo dva meseca po podpisu, to se pravi 27. oktobra.

Cerkve bi rada imela z vsemi državami s pogodbami urejene odnose. Gotovo si tega želi tudi z Jugoslavijo. Pogajati se hoče na osnovi enakopravnosti. Cerkve mora imeti v vsaki državi toliko svobode, da lahko izvršuje naloge, ki jo je prejel od Boga, da lahko vodi ljudi k zveličanju. Če ji država ne mara dovoliti svobodnega udejstevanja, potem seveda ne more priti do pogajanj. Cerkve ne mara in ne sme ostati sužnja ali orodje države. V tem

ZA KATOLIŠKI DOM

Darovi za Katoliški dom

H. K. - Gorica - prispevek			
za avgust, sept., oktober - Lir	3.000.—		
K. C. B. - Gorica - »	500.—		
Služb. Viktorija H. - Gorica	1.000.—		
Družina Radikon - Pevma - »	500.—		
Četrtrič Karlina - »	1.000.—		
Bensa Stefanija - »	1.000.—		

Valentinič Albin - »	»	»	2.000.—
M. J. M. - »	»	»	3.000.—
S. P. - »	»	»	500.—
Oče in sin - »	»	»	2.000.—
D. J. - »	»	»	1.000.—
N. N. - »	»	»	5.000.—
R. R. - »	»	»	15.000.—
A. Rutar - »	»	»	5.000.—
Fiegel Marija - »	»	»	3.000.—
Dekliški krožek iz Sovodenj	»	»	10.000.—

in zahtevali izselitev vsega civilnega prebivalstva, kar je pozneje imenovani škof preprečil. Rusi se neovirano zasedli Užgorod. Prve tedne je bilo vse v redu, a konec novembra je bila oklicana neodvisnost Onstrankarpske Ukrajine, kakor so imenovali na novo pokrajino. Tedaj so nekateri pravoslavni začeli hudo napadati katolike, obtožujoč jih sodelovanja z okupatorjem.

Začetkom 1945 pride zakon o svobodnem prestopu iz ene vere v drugo brez formalnosti, a odlok se je izvrševal vedno bolj z nasiljem nad katoliki. Škof Romza je branil duhovnike, vrzene v ječe, učil katekizem, ki se ni smel učiti ne v šoli ne v cerkvi in do 11. julija 1947 ni odpadel noben duhovnik. Ovira je bil apostolski administrator Romza, katerega so sklenili odstraniti. Oktobra 1947 se je vračal škof od posvečenja neke nove cerkve, spremljala sta ga dva duhovnika. Tedaj pride za njim, ki se je peljal na vozu, avto z vojniki in policisti, se zaletel v voz, da sta bila konja na mestu mrtva, voz razbit, a duhovniki so ostali nepoškodovani. Tedaj so vojniki škofa z železno palico pretepali in ga ranili po obrazu in mu izbili zobe. V bolnici so ugotovili, da rane niso nevarne. Dva dni kasneje je prišla v oddelek, v katerem je bil škof, neka bolničarka, ki je odstranila redovnice in 1. novembra je škof umrl. Javno mnenje je bilo, da je bil zastrupljen. Aprila 1948 so bili tudi katoliški Ukrajinci podkarpatskih okrajev uradno prepisani med pravoslavne.

zanikati. Ta priznanja potem služijo komunističnim oblastnikom za propagando. Zato pridejo obtoženci pred sodišče šele potem, ko podpisajo svoje priznanje.

Okoliščina, da je rabila komunistična policija tri leta, preden je izvela iz škofo Kačmareka priznanje, je očiten dokaz njegove vztrajnosti in poštenosti. Vsa zadeva je služila oblastnikom le za prestrašenje katoliške duhovščine na Poljskem. Prizadevali so si, da bi napravili čim večjo reklamo za proces v javnosti. Seveda poprečni državljani pod komunisti ne uživajo take dvomljive časti, da bi jih »gostilice kar po tri leta po zaporih tajne policije in jih počasi »pripravljale« na razprave. Navadne državljane ženejo kratkoma v taborišča za prisilno delo, v temnice ali pa na večala, kot se pač zljubi vsemogočni »država«.

Na to dejstvo bi ne smeli pozabiti, ko je danes toliko govora o nekakšnem »popuščanju« za železno zaveso. Če se je kje pojavilo kako znamenje popuščanja po Stalinovi smrti, potem se za njim ne skrivajo drugače kakor želja, da bi se bolj okrepili komunistične vladavine. Ustrahovanje pa je slej ko prej ostalo glavno orodje v rokah komunistične tajne policije, kot je bilo vse doslej. Res je Beria izginil, a na njegovo mesto so stopili ljudje, ki so po cilju, sredstvih in metodah, kakršnih se poslužujejo, prav taki Berie, če ne še hujši. Morda so novi oblastniki s svojim »popuščanjem« za las olajšali ljudstvu nezno breme jarma. Vendar pa to nikakor ne spremeni dejstva, da bodo komunisti vladali z ustrahovanjem ljudstva vse dotlej, dokler bo njihova oblast slonela na tajni policiji.

Semeniški dan

v Gorici 29. novembra 1953

Ob priliki dneva za semenišče je moja srčna želja, sporočiti sobratom duhovnikom in vsem drugim vernikom mojo težko skrb glede duhovniškega naraščanja. Saj je to tudi največja skrb samega Jezusa, ki je naročil, naj vsi molijo, da bi Bog postal delavec v Gospodov vinograd. Po Kristusovi odredbi je od duhovnikov odvisna sama rast in življenje svete Cerkve. Ni mogoče ohraniti krščanstvo v evangeljski gorečnosti brez duhovnika, ki je prejel božje naročilo, da naj nadaljuje Kristusovo delo in vodi duše v nebeško kraljestvo. Ako krščanstvo nima dovolj duhovnikov ali ako ti niso na višini svojega božjega poslanstva, bo nujno pešalo. Kjer pa ni pravega krščanskega življenja, ne more biti niti govora o širjenju božjega kraljestva.

Goriška nadškofija ni bila v posebno ugodnem položaju glede števila duhovnikov, ampak položaj zadnjih let je postal zelo vznemirljiv. Danes sicer imamo še precejšnje število duhovnikov, kaj bo pa jutri, ko je število mladeničev, ki stopajo v semenišče, iz leta v leto nižje?

V škofiji ne manjka gorečih duhovnikov in odličnih vernikov z apostolsko gorečnostjo, ki se trudijo za povečanje števila duhovniškega naraščanja, ampak potrebno je — govorim sebi, duhovnikom in vsem vernikom — da se bolj potrudimo in povečamo število onih, ki so poklicani k duhovniškemu življenju, da bo naša škofija lahko gledala z veseljem v bodočnost. Zato prisrčno vse opominjam, da bi več molili, da bi bolj skrbeli za pomnožitev duhovniškega naraščanja in da bi dali še bolj velikodušno svoj prispevek, da bi semenišče ne prišlo v težak ekonomski položaj. Posebno župniki naj dobro pripravijo Semeniški dan. Predhodno naj govorijo svojim vernikom in ti naj bodo velikodušno na razpolago župniku pri organiziranju »Semeniškega dneva«. Te naj bo dan molitve in nabiranja prispevkov.

† HIJACINT, nadškof

Ob 10. obletnici smrti Vere Lestanove

V soboto 14. novembra bo minilo 10 let od tistega usodnega večera, ko so partizani odpeljali tako idealno mirensko dekle, Vera Lestanovo. Ni se več vrnila. Ob njenem neznanem grobu mirno teče Vipava in ji poje svoje večne popevke. Njen spomin pa ni zamrl. Še živi med nami in bo živl naprej.

Vera Lestanova je bila rojena v Mirnu pri Gorici dne 3. februarja l. 1908. Ljudsko šolo je izvršila deloma doma, deloma na Stajerskem, kamor se je njena družina zatekla v času prve svetovne vojne. Po vrnitvi v Miren je vstopila v zavod Notre Dame v Gorici, kjer se je izučila za učiteljico otroškega vrta. Vendar do službe ni prišla, ker se kot zavedna Slovenka ni marala vpisati v fašistično stranko. Svoje bogate zmožnosti pa je kljub temu razdajala vsem. Njeno mlado življenje je bilo neprestano žrtvovanje. Žrtvovala se je za otroke, ko jih je doma poučevala in pripravljala na izpite, žrtvovala se je kot pevovodkinja in organistka cerkvenega zbora, žrtvovala se je predvsem kot zgleđna družbenica, polna ognja in navdušenja za rast in procvit Marijine družbe. Vodila je Marijin vrtec in skrbno pazila, da se nobena teh malih cvetk ni izgubila, ampak so vse stopile v vrste Marijinih hčer. V tem svetem apostolatu je dosegla tisto višino, ki jo dosežejo samo junaške duše. Ki nase pozabljajo, ko se za druge vse žrtvujejo. Živela je s Cerkvijo, zato ni bilo praznika, ni bilo slovesnosti v cerkvi, ki bi je ne znala poživiti in ji vtisniti tisti pečat, ki nikdar ne preide v pozabo. Kar je Mirencev v Gorici, vsi se še živo spominjajo teh lepih cerkvenih praznikov in slovesnosti, vsi s hvalečnostjo mislijo na idealno Vero, ki se ni zbal trudov in žrtve za čast in slavo božjo.

Vera Lestanova je bila duša vsega verskega in kulturnega življenja v fari. Še

v tistih žalostnih časih, ko je bila vsaka v javnosti izgovorjena slovenska beseda že greh, je Vera zbirala mirenske otroke in jih skrivaj učila petja in igre, seznanjala jih z lepoto slovenske besede in slovenske zemlje. Tudi sama je bila pesnica. Vse njene pesmi so globoko religiozne, zložene za razne cerkvene slovesnosti in nam govori o veliki nežnosti in toplem čustvovanju njenega dekliškega srca ob vsem lepe in dobrem, ob vsem božjem. Posrečilo se nam je dobiti njeno zadnjo pesem. Spesnila jo je za Svečnico l. 1942. V nji toži:

... Ognjišče je razbito, strehe ni več,
posuta jim je cerkev in oltar,
in v dušah teh je morda že ugasnil
ljubezni božje najčistejši žar.

Zdaj vpijejo krvave tuje dalje,
do nas odmeva njihov strašni krik
in vedno novih, vedno večjih žrtve
zahtevajo od nas, o Bog — Sodnik!

A ni samo tožila, ni samo molila. Znala je tudi pomagati. Ko se je v Gonarsu ustanovilo žalostno taborišče naših ljudi, je bila Vera med prvimi, ki je tem nestrečnim prihitela na pomoč. Z njej lastno požrtvovalnostjo je hodila od hiše do hiše, zbirala živež, denar in obleko in potem sama, v vseh vremenih in nevarnostih vojnih dni, nosila vse to s kolesom v Gonars. Koliko je bilo pri tem žrtve in naporov, ve samo Bog. Na njenem vedno smehljajočem se vedrem obrazu človek ni spoznal utrujenosti.

Čeravno slabotna po telesu je izvrševala med nami velika dela. Njeno izmučeno in mučeniško telo je padlo v prerani grob, njen duh pa še živi med nami in nam priča, da Vera Lestanova ni umrla, ampak živi v Kristusu!

TRST IŠČE SALOMONA

V sv. pismu v 3. knjigi kraljev beremo naslednjo zgodbo:

»Prišli sta dve ženski h kralju Salomonu in stopili predenj. Ena izmed njiju je rekla: 'Prosim, gospod moj, jaz in ta ženska sva prebivali v isti hiši. In bili sva sami in nihče drug z nama v hiši kakor medve. Umrli je pa sin (otročček) te žene ponoči, zakaj v spanju ga je zadušila. In ustala je sredi noči, vzela mojega sina od moje strani, ko sem jaz, tvoja dekla, spala, in ga dela v svoje naročje; svojega sina pa, ki je bil mrtev, dela je v moje naročje. — Ko sem zjutraj vstala, da bi nadajila svojega sina, bil je mrtev; in ko sem ga bolje pogledala podnevi, našla sem, da ni moj sin.'

In druga ženska je odgovorila: 'Ni tako, kakor praviš, ampak tvoj sin je umrl, moj pa živi.' Toda ona je govorila: 'Laž se, zakaj moj sin živi in tvoj sin je umrl.' In na ta način sta se prepirali vpricho kralja.

Tedaj reče kralj: 'Ta pravi: Moj sin živi in tvoj je mrtev; in ona je odgovorila: Ne, ampak tvoj sin je mrtev, moj pa živi.' Tedaj je rekel kralj: 'Prinesite mi meč!' In ko so prinesli meč pred kralja, je rekel: 'Razsekajte živega otroka v dva kosa in dajte polovico eni in polovico drugi!'

Rekla je pa kralju ženska, katere sin je bil živ, zakaj njeno srce je bilo ganjeno zaradi njenega sina: 'Prosim, gospod, dajte

ji živega otroka in nikar ga ne umorite!' Ona pa je govorila: 'Ne bodi ne moj ne tvoj, ampak naj se razdeli.'

Odgovoril je kralj in rekel: Dajte tej živega otroka in ga ne umorite, ta je namreč njegova mati.

Pred sličnim primerom stoji danes svetovna diplomacija. Dve materi, dve državi, se prepirata za enega otroka, za Tržaško svobodno ozemlje, in vsaka trdi: Moje je, zato ga meni dajte! Angloamerikanci pa stoje kot razsodnik in ne vedo, kaj storiti. Bog jim ni dal modrosti Salomonove. Enkrat poslušajo eno mater ter ji dajo prav; koj nato se oglasi druga in tudi tej dajo prav. Zadnjič so 8. oktobra sklenili, da hočejo nadležno dete razsekati prav kot svetopisemski Salomon. Da bi jim ta misel nikoli ne bila prišla v glavo! Obe materi sta si skočili v lase in si začeli groziti z orožjem. Hočeta ugonobiti sebe in tudi svet z novo svetovno vojno. Tega pa moderni »Salomon« marajo za nobeno ceno. Kaj torej storiti? Tuhtajo in si belijo glavo; če kdo ve za pravilno rešitev, ki bi zadovoljila obe ljubosumni materi in še razsodnike povrhu, naj se kar oglasi. Ti slednji se bodo gotovo globoko odahnil, če jim pomore v stiski.

Ko smo to zapisali, se je na uredništvo oglašil mož, ki mu ne vemo imena, ker se ni predstavil; tudi jezika ne, ker je

govoriti, potrebujem dobrega sveta, pomoči zase, zakramenta svete pokore tudi zase. Kako naj se to zgodi, ako me hočete za vedno zapreti na Molokaj?»

»Toda, gospod pater, saj vas vendar nihče ne sili, da se vrnete na Molokaj. Vsi bomo imeli najpopolnejše razumevanje za to, če se pod temi okoliščinami odpoveste nadaljnemu delovanju ondaj.

»A tako mislite!« je rekel pater zategnjeno. Nato pa je njegov glas narasel in postal kakor grom, ki je tresil na ministrov glavo. »Tako je to mišljenje! Hočete me ovirati, da se ne bi vrnil na Molokaj. Vi ne marate katoliškega misijonarja med gobavci. Gospod, zmotili ste se! Menite, da se bo zaradi vaših spletk katoliški duhovnik obračal po vetru? Zelo se motite, gospod minister!« Po teh besedah se je Damijan de Veuster obrnil in s hitrimi koraki zapustil sobo. Za seboj je zaloputnil vrata, da se je omet odkrusil od sten.

Ekseleca je omahnil nazaj na stol in ni rekel drugega kakor:

»Kozarec vode, prosim!...«

Z naslednjim parnikom se je Damijan de Veuster odpeljal nazaj na Molokaj. A ni prišel praznih rok. Pomoč, ki mu jo je minister odrekel, so mu obilno podelili drugi. Katoličani in drugoverci so kar

molče izročil pismo, ki ga tu priobčujemo tako, kakor smo ga prejeli.

»Visoko spoštovana Zavezniška vojaška uprava

v Trstu

Tudi do mene je prišel glas, v kako hudih stiskah ste zaradi emrvega otroka, ki so ga pobrali v Parizu nekje in mu dali ime STO ter ga vam zaupali. Dve materi ga hočeta sedaj imeti, vi pa ne veste, kateri bi ga izročili. Jaz bi vam v svoji kratki pameti predlagal tako razsodbo:

»Ti mati na vzhodu praviš, da je otroče tvoje, ker je zrastle na tvoji zemlji; ti mati na zapadu pa praviš nasprotno, da je tvoje, ker si ga ti zredila in je tebi podobno. Obe imata prav, o tem se ne bomo prekrkali. To, kar hočemo, je, da se ohrani mir in da se med sabo ne zlasota.

IZ JUGOSLAVIJE

VOLITVE SE BLIŽAJO

Poročali smo že, da se Jugoslavlani pripravljajo na volitve, ki se morajo povsod izvršiti še ta mesec. Volitve so se prav za prav že začele. Preteklo nedeljo so namreč volili v nekaterih okrajih zastopnike v okrajne svete proizvajalcev. Te volitve se še vedno nadaljujejo. Glavna volilna dneva pa bosta nedelja 15. in 22. nov., ko bodo volili zastopnike v republiške in zvezne zbornice, bodisi v svete proizvajalcev, bodisi v ljudsko skupščino. Zadnje dni so spet imeli velike volilne govore glavni voditelji jugoslovanskega komunizma. Govorniki so se zadnji čas nekoliko zamjenjali. Slovenci so n. pr. šli v Srbijo in na Hrvaško, od tam so pa prišli govorniki v Slovenijo. V torek je imel velik govor v unionski dvorani Edvard Kardelj, ki je ob tej priliki znova poudaril, da je Jugoslavija voljna poravnati svoje spore z Italijo in tudi tržaško vprašanje na konferenci petih, toda le na osnovi enakopravnosti.

CENE SE NIŽAJO

Na ukaz zvezne vlade so po vsej Jugoslaviji znižali cene tekstilnemu blagu za približno 23%. Ta ukrep je stopil v veljavo dne 9. nov. Izgubo razprodajalcem bo deloma krila vlada iz posebnih fondov?

Do tega ukrepa je prišlo zato, ker je bilo tekstilno blago veliko predrago za kupovalce. Znano je, da zasluži jugoslovanski delavec razmeroma slabo. Kmet je še na slabšem, ker so kmečki pridelki zelo poceni, davki pa silno visoki. Cene blagu so bile pa visoke tako, da si niti

GOSPODARSTVO

Italijanska vinska letina 1953

Po neuradnih podatkih je znašal letos pridelok grozja v Italiji okoli 70 milijonov q napram 68,5 milij. v lanskem letu. Torej je bila letošnja trgatava za okoli 2% bogatejša od lanske. Dobra letošnja pridelka pa ne odgovarja lanski, ker so bili po celi Italiji mošči v splošnem za 1 do 2 stopinji manj sladki.

Cene letošnjega pridelka so znatno višje kot lani v istem času. Marsikje so cene tudi za 50% višje, a v zadnjem času ka-

Bilo bi dovolj neumno, da bi se za tako otroče stepli. Zato ga sedaj pustimo, naj zraste, da bo polnoleten fant, saj mu je šele sedem let. Ko bo otroče imelo enaindvajset let in bo polnoletno, naj pa samo odloči, katero mater hoče imeti, če bo takrat sploh še hotel imeti kako mater. Do takrat pa naj fantič raste, saj ga bosta sicer v svoji preveliki ljubezni še zadušili ali pa pohodili v svoji jezi. To bi bilo vendar škoda za tako slusnega fantiča.

Tako jima povejte. Med tem pa dajte otroka v rejo kakemu pametnemu vzgojitelju, da ga bo držal v strahu božjem, ker razvajeni otroci niso bili nikoli nič prida. Tudi STO ne bo, saj že sedaj kaže močno nagnjenje k potepanju.

Bodite lepo pozdravljeni. Pa brez zamere.

Matiček od Sv. Miklavža

delavec niti kmet nista mogla privoščiti nove obleke. V sled tega se je začelo dogajati, da so se v skladiščih, gmadalce zaloge izdelanega blaga, tekstilne tovarne so bile v nevarnosti, da ostanejo brez dela, ker ni bilo komu prodajati blaga, jugoslovanski človek je pa hodil raštrgan in nag. Temu paradoksu je bilo treba napraviti konec. Zato se je vlada sedaj odločila in je zaukazala znižati cene vsemu tekstilnemu blagu. Kljub temu bo ostalo blago še vedno drago za kupno moč jugoslovanskega delavca in kmeta.

Ista stvar kot s tekstilijami se sedaj ponavlja z usnjenimi izdelki. V trgovinah in skladiščih imajo zalogo čevljev za poldrugo leto, ker jih nihče ne kupuje zato, ker so predragi. Ljudje pa hodijo bos. Tudi tukaj bodo verjetno morali znižati cene.

ZGODOVINA SLOV. SLOVSTVA SE OBETA

Kot poročajo časopisi, se nam obeta obširna zgodovina slovenskega slovstva v dveh delih od početkov do druge svetovne vojne. Delo bo sad skupnih naporov več sestavljajcev, ki obravnavajo vsak svojo dobo. Napovedujejo, da bo knjiga zelo bogato opremljena. Iziti bi morala do prihodnje jeseni. Pri njej sodeluje tudi naš kraški rojak Milko Matičetov, ki bo prispeval poglavje o ljudskem pripovedništvu.

NOVA AVTOCESTA

Med Reko in Zagrebom gradijo novo avtocesto, ki bo dolga 190 km. Dobi delo so je že zgradili, ostalo nameravajo dokončati do prihodnje jeseni, ko bo cesta izročena prometu.

žejo marsikje tendenco padanja, a za malo.

Organizacije proizvajalcev pozivajo oblastni, naj strogo nadzirajo, da ne bi s sladkorjem, s smokvami, rožiči, itd. povišali ali zboljšali pridelka, kar bi imelo za posledico razvrednotenje pristnega vina.

Tudi grah lahko sadiš sedaj!

Če imaš obsončno lego, potem lahko sadiš že sedaj zgodnje sorte graha. Te so: »Expres Alaska«, »Saxa«, »Princ Albert«, najboljši pa je »expres z dolgimi strokic.

ki je sicer nekoliko bolj pozen, a ima zato lepše stroke in je bolj bogat. Vse te sorte potrebujejo oporne veje - obličje.

Grah ljubi bolj rahlo zemljo, ki je bila za zgradnji pridelek obilno pognojena s hlevskim gnojem. Svežega gnoja ne dajaj grahu, ker se potem razvija slama na račun strokov. Pač pa ljubi grah gnojenje s pepelom in s superfosfatom ter kalijevo soljo. Vsa ta 3 gnojila naj pridejo v zemljo kakšen teden pred setvijo.

Najbolje je, da sadimo grah v vrste. V ta namen napravimo z motiko do 8 cm globok jarek, na dno katerega položimo seme, najbolje vsaka 2 cm eno. Nato z grabljami zasujemo jarke in zemljo z lopato nekoliko pritisnemo. Čim naredi rastlinca 3. list, grah nekoliko osujemo.

Bolje je postaviti oporne veje bolj zgodaj kot bolj pozno. Čim opazimo, da grah poganja vitice, ga moramo obtakniti.

Stalno ponavljamo... in vendar plesnivo vino

Tega bi se morali zavedati vsi, ki imajo opraviti z vinom: Vino je živa snov, ki se zelo rada navzame dobrih in slabih duhov. Zato je za vino tudi najbolj snažna in čista posoda komaj dobra. Če ima posoda najmanjšo napako in bo prišlo vino v tako posodo, bo prevzelo dotično napako.

Saj to smo že večkrat povedali. Posebno smo opozarjali pred posodo, ki diši po plesni. Naši ljudje sicer nočejo slišati o plesni in rečejo, da je sod samo malo dišal po lesu, kot da ne bi zavisel duh po lesu od glivic plesnivosti.

Kaj napraviti z vinom, ki ima duh in okus po plesni? Dve sta zdravili, in sicer kemično čisto lipovo oglje in pa olje. Za bela vina lahko rabimo obe sredstvi, za črna pride v poštev le olje. Količina zdravil zavisi od stopnje plesnivosti. Lahko zadostuje 1/2 litra olja, mogoče pa je tudi celi liter prepričel za ozdraviti hl vina. Ni pa vsako olje enako dobro: semensko olje ne odgovarja in tudi žarko oljno ne; olje mora biti ali dobro oljno ali pa kletarsko (enologicno).

Kdor ima vino, ki diši po plesni, naj se obrne za nasvet na strokovnjaka. — Paziti je potrebno pri začetku, da vino ne postane plesnivo, da pride v zdrav sod.

Ne odlašaj s sajenjem česnika in čebule!

Mnogo večji pridelek boš dobil, če boš sedaj sadil česnik in čebulo. Ne boj se, da jima bo škodil mraz. Česnik je lahko rumen ali rožnat, oba preneseta mraz.

Česnik in čebulo sadimo v vrste, ki so 25 cm oddaljene ena od druge. V vrstah pa naj bodo zasajeni stroki oziroma čebuljice na razdaljo 12 cm. Strok oziroma čebuljico zatakneš v zemljo približno 3 cm globoko, toliko, da je vrhni del tik pod zemeljsko površino.

Seveda ne uspevata česnik in čebula v vsaki zemlji. Najbolj primerna je rahla, nekoliko peščena zemlja. Če imamo na razpolago res dobro dozorel hlevski gnoj, lahko nekoliko pognojimo pred sajenjem. Če pa takega gnoja nimamo, je bolje, da nič ne gnojimo in sadimo česnik in čebulo v zemljo, ki je gnojna še od prejšnje kulture. Na vsak način si zapomni, da česnik in čebula sovražita sveži gnoj, na katerem se razvije mnogo nad zemljo in prav malo pod zemljo. Pač pa lahko gnojimo nekoliko s superfosfatom in kalijevo soljo, a morajo ta gnojila biti premešana z zemljo vsaj 10 dni pred saditvijo. Na 100 m² raztrosimo po 4 kg superfosfata in 2 kg kalijeve soli.

Če imaš obsončno lego, potem lahko sadiš že sedaj zgodnje sorte graha. Te so: »Expres Alaska«, »Saxa«, »Princ Albert«, najboljši pa je »expres z dolgimi strokic.

WILHELM HÜNERMANN:

41

Oče Damijan

»Potem nimam tukaj ničesar več opraviti!« je rekel Damijan komaj slišno in pobledel kakor zid. »Trpljenje molokajskih gobaveev pride nad vašo glavo, gospod minister!« Po teh besedah se je misijonar obrnil, da bi odšel. Zdaj pa je minister hotel zadati še zadnji uničujoč udarec.

»Preslišati hočem vaše zadnje izjave, gospod pater!« je rekel mirno. »A govoriti moram z vami še o neki drugi zadevi. Ne gre, da prihajate semkaj z Molokaja. Mogli bi tudi na naš otok zanesti nalezljive bolezenske kali. Žal, vam ne smemo dovoliti, da bi v bodoče spet kdaj zapustili naš selbino gobaveev. Ako pa se kljub temu odločite, da se vrnete tja, se mora to zgoditi za vselej. Prisiljen sem, da vam uradno prepovem, da bi sploh še kdaj zapustili Molokaj!«

Nekaj časa je pater Damijan stal kakor vkopan.

»Torej ne smem Molokaja nikdar več zapustiti!« je rekel počasi. »In kako naj vzdirim zvezo s svojimi predstojniki? Gospod minister, včasih se mi je treba raz-

govoriti, potrebujem dobrega sveta, pomoči zase, zakramenta svete pokore tudi zase. Kako naj se to zgodi, ako me hočete za vedno zapreti na Molokaj?»

»Toda, gospod pater, saj vas vendar nihče ne sili, da se vrnete na Molokaj. Vsi bomo imeli najpopolnejše razumevanje za to, če se pod temi okoliščinami odpoveste nadaljnemu delovanju ondaj.

»A tako mislite!« je rekel pater zategnjeno. Nato pa je njegov glas narasel in postal kakor grom, ki je tresil na ministrov glavo. »Tako je to mišljenje! Hočete me ovirati, da se ne bi vrnil na Molokaj. Vi ne marate katoliškega misijonarja med gobavci. Gospod, zmotili ste se! Menite, da se bo zaradi vaših spletk katoliški duhovnik obračal po vetru? Zelo se motite, gospod minister!« Po teh besedah se je Damijan de Veuster obrnil in s hitrimi koraki zapustil sobo. Za seboj je zaloputnil vrata, da se je omet odkrusil od sten.

Ekseleca je omahnil nazaj na stol in ni rekel drugega kakor:

»Kozarec vode, prosim!...«

Z naslednjim parnikom se je Damijan de Veuster odpeljal nazaj na Molokaj. A ni prišel praznih rok. Pomoč, ki mu jo je minister odrekel, so mu obilno podelili drugi. Katoličani in drugoverci so kar

tekmovali med seboj v žrtvah in darovih, katere so mu nanosili za gobavce. Postelje in odeje, živila in zdravila so v velikih množinah prinесли na krov Kilaeje. Sestre iz Honoluluja, od katerih bi se marsikatera rada odpeljala z njim, da bi negovala holničke, so preskrbele cele zavojke obleke in perila, polne zaboje sladkorja, čaja, prepečenca in drugih dobrot. Celo majhen zvon za cerkvice svete Filomene je bil med darovi. Pater Damijan je s solzami v očeh gledal vse te zaklade.

Na Molokaju so ga radostno sprejeli. Kmalu se je pričelo delo, ki naj bi popolnoma spremenilo lice strahotnega otoka. Prva skrb je veljala bolnišnici, ki so jo temeljito očistili. Bolniki so dobili dobre postelje in tople volnene odeje. Nato je pater Damijan začel zidati. Stare travnate koče so drugo za drugo požgali in jih nadomestili z novimi, zračnimi, lesenimi hišicami. Arhitekt in tesar je bil Flamec, ki kot otrok ni zastoj obletal vseh delavnic v Tremelovu. Zjutraj je obiskoval duhovnik težko bolne, jim delil svete zakramente, jih tolažil in jim obvezal rane. Popoldne je brnela žaga, hoblno kladivo in škripal skobelj. Na tucete malih hišic je kmalu stalo med gimi in cveticami.

Spočetka, ko se je Damijan lotil dela je stalo okrog njega na stotine gobaveev,

ki so začudeno gledali njegove spretno, močne roke. Kmalu pa je misijonar zaklical:

»Tako, zdaj ste se nazivali! Ti in ti in ti, vi ste še močni, imate še zdrave roke! Pomagali mi boste! Delo je najboljši zdravilo za vas, postopačca.«

Obotavljaje se so Kanaki prijeli za delo. Marsikatero desko so v začetku še zažagali. A Flamec si je znal sam vzgojiti pomočnike. Kmalu je imel toliko pomagajcev, da so polagoma zrastle cele ulice ljubkih, lesenih hišic. Laže bolni so kmalu delali iz samega veselja in težko bolni so se veselili novih, ličnih bivališč, kamor so se mogli preseliti iz umazanih votlin.

Kmalu so se na Molokaju smejali tudi ljudje, ki niso bili ne blazni ne pijani.

Kot zadnje šele je pater Damijan s pomočjo svojih tesarskih pomočnikov sezidal skromno kočo zase. Pet metrov je bila dolga, tri metre široka in tako visoka, da je človek z lahkoto dosegel strop. A hrabri misijonar je bil vendar vesel, da je končno imel nad sabo lastno streho po mnogih tednih, ko je moral prenočevati pod pandanusovim drevosom.

Med gobavci je vpeljal urejeno samarijensko službo. Lahko bolni, ki so mogli rabiti še roke in noge, so bili določeni za

preskrbo vode. V dolgih vrstah so vsako jutro korakali k studenu in v velikih vrčih nosili vodo v bolnišnico in v vsako kočo. Spremljal jih je največkrat duhovnik sam s svojima lončenima vrčema na močnih ramah. Drugi je določil za bolničarje, ki so, menjaje se, ob določenem času morali streči v bolnišnici ali v kočah zapuščenih trpinov.

Po začetnem odporu so se sčasoma vsi uklonili njegovi odločni volji. Največ skrbi so mu seveda prizadejali bolniki v vasi blaznih, ki niso hoteli opustiti žganja, katerega so žgali iz ki-korenin, in pa svojih divjih, nesramnih plesov. V začetku se je često zgodilo, da so patra sprejeli s kamenjem, ko je hotel obiskati njih koče. A Flamec se ni dal z ničemer oplašiti. Ponoči je nenadoma stal pri plamenih v krogu norcev, jim iztrgal iz rok posode z žganjem in jih pometal v ogenj. In nihče si ni upal dvigniti roko proti možu s skrivnostno močjo. Kaj se je brigal Damijan za besne psovke, s katerimi so ga obkaldali! Končno je dal izravnati vse ki-korenine, ki so rastle ob vznožju Palija, in jih sezgati. Tako je uničil najhujši plevel, ki se je bohotal na Molokaju. Koče blaznih gobaveev so požgali. Namesto njih so sezidali lesene hiše na drugih krajih, raztresene med ostale, v katere so se morali

STRŽAŠKEGA

Radio Trst II

Na naš članek z dne 3. t. m. o Radiu Trst II smo prejeli naslednji popravek, ki ga radi prinašamo:

»Glede na dopis gospoda J. B. z dne 3. t. m., ki ste ga pod naslovom »Zelje poslušalcev Radia Trst II« objavili v Vašem listu št. 45 stran 4 z dne 5. t. m., Vas prosimo, da prihodnje v Vašem listu to-le:

1) Ni točno, da program Radia Trst II na praznik Vseh svetih in na dan Vernih duš ni vseboval sniž primerne za tako pomenljivo spominske dneve.

Na Vse svete je bilo poleg sv. maše in priložnostne pridige na sporedu ob 9.30 predavanje čast. gospoda Marjana Živca: »Misli ob prazniku Vseh svetnikov«.

Na dan Vernih duš je Radio Trst II oddajal v splošnem resnem okvirju še sledeče, posebej za ta dan izbrane sporede:

18.16-18.30 Ravel: Couperinov grob
18.40-19.00 Baritonist Marjan Kos: Založinke

19.15-19.43 Elgar: Enigma

20.40-21.00 Respighi: Botticellijev triptik

21.00-21.15 Predavanje Mirka Javornika:

Zadnja poročila - duhovna oporoka velikih mož

21.15-21.38 Rachmaninov: Otok mrtvih

21.38-21.45 Saint-Saens: Mrtvaški ples

22.00-23.05 Beethoven: Simfonija št. 9.

2) Uro oddaje »Vera in naš čas« določamo sporazumno z »Zvezo slovenskih duhovnikov«, kateri smo na predlog o spremembi časa oddaje, dne 12. oktobra odgovorili, da bomo njeno željo upoštevali ob prvi prihodnji preosnovi časovne porazdelitve sporedov.

Z odličnim spoštovanjem:

RADIO TRST II

(Dr. inž. Izidor Ostan)

RAZNI GLASOVI O STO-JU

AMERIŠKI SLOVENC ZA STO

Vprašanje samostojnosti tržaškega svobodnega ozemlja je vedno zbuvalo zanimanje tudi ameriških Slovencev, ki so po svojih organizacijah že ponovno opozarjali washingtonsko vlado in ameriško javnost na pravilno rešitev tega vprašanja, ki more biti le v udeležitvi mirovne pogodbe. Sedaj so po znani izjavi z dne 8. oktobra zopet dvignili svoj glas. Poročajo nam:

»Kakor hitro smo zvedeli za usodno odločitev angleškoameriške vlade, da se naj izroči cona A STO-ja Italiji, je SZN v Ameriki sklicala izredno sejo, na kateri je sklenila in 12. oktobra tudi poslala brzojavko predsedniku Eisenhowerju, v kateri protestira proti izročitvi cone A Italiji. Slovenska narodna federacija v Kanadi je poslala znanjemu ministru Pearsonu daljšo vlogo ob tej priložnosti. Dalje smo posredovali pri ameriških organizacijah ukrajinskega, beloruskega, hrvaškega, litvanskega, latvijskega in estonskega porekla, da bi posredovali v korist obstoja STO-ja in podprli naš telegram pri predsedniku Eisenhowerju.«

TRŽAŠKA SDZ ZA STO

Slov. demokratska zveza za STO je poslala dne 29. oktobra predsedništvu vlade FLRJ v Beogradu in predsedništvu vlade Ital. republike v Rimu posebno pismo, v katerem se sklicuje na voljo tržaškega ljudstva, kakor se je izkazala ob volitvah in pozneje še večkrat, naj se obrani STO neokrnjeno. To zahteva SDZ v ome-

njenem pismu tudi z ozirom na mirovno pogodbo, sklenjeno v Parizu, ki sta jo obe naslovljeni vladi podpisali. Zato SDZ zno-va poudarja, da je vsakdo, ki dela za ohranitev STO, na pravi in zakoniti poti.

FRONTASKI SLOVENC IN Sopotniki ZOPER STO

Frontasi so se znova znašli v hudem precepju ob priliki zadnjih jugoslovanskih izjav in nastopov glede STO. Če bi hoteli poslušati glas svojih volivcev in svoje vesti, bi se morali brez pridržkov pridružiti SDZ in podpisati protestno pismo Titu, ki ga je ta poslala v Beograd. Toda v soboto smo zvedeli, da je namesto protestnega pisma odpotovalo v Beograd posebno zastopstvo, sestavljeno iz frontaških in občinskih

ZGORIŠKEGA

Mohorjeve knjige za leto 1954

Pri odboru Mohorjeve družbe v Gorici smo zvedeli, da je priprava mohorjevsk za prihodnje leto že blizu konca. Izšli bosta kot lani dve knjigi poleg koledarja za ceno, ki bo približno ista kot lani. Koledar obeta biti bogat in zanimiv. Ta bo skupen s koroško Mohorjevo družbo in je že tiskan. Od obeh knjig je ena tudi že tiskana, druga pa v tisku. Zato bodo knjige in koledar prav gotovo na prodaj že prihodnji mesec. Kaj pa bomo dobili? se vprašujejo Mohorjevi prijatelji. Dobili boste dve knjigi, ki jih boste gotovo radi brali; ena bo Ben - Hur, katero starejši bralci že poznajo, mlajši pa ne. Vsi jo pa bomo še enkrat rade volje brali, saj je ni več nikjer dobiti. Druga knjiga bodo spominski dr. Jože Lovrenčiča »Med Seilo in Karibdom«, ki bodo zanimali ne samo Goričane, temveč prav tako tudi Tržačane, starejše in mlajše, ki bodo v tej knjigi spoznali zopet košček primorske polpretekle zgodovine iz ust enega naših dobrih pripovednikov.

Radovednost nestrpnih bralcev smo s tem nekoliko pomirili, popolnoma pa je bilo pomirilo pač le mohorjevke. Zato priporočamo odboru in še bolj tiskarni, naj le pohitijo z delom, sicer jim utegne še huda presti, če bo nestrpnost mohorjanov šla za nestrpnostjo nekaterih Tržačanov.

Spomenik sv. Frančiška

V sredo 4. nov. je bilo slovesno odkritje in blagoslovitev spomenika sv. Frančiška Asiškega na trgu pred kapucinsko cerkvijo. Ob petih popoldne so se zbrale goriške oblasti na določnem odru in ljudstvo je napolnilo trg, da je prisostvovalo odkritju spomenika, ki ga je blagoslovil nadškof Ambrosi ob asistenci celotne družine goriških kapucinov in kanonikov Velcija ter Valdemarina. V govoru je msgr. Ambrosi razložil, kaj je kipar želel izraziti s kipom. Po končanem govoru je nadškof dal besedo goriškemu županu dr. Bernardisu, ki je izrazil veselje nad novim spomenikom in ga v imenu goriške občine vzel v varstvo. Na koncu je prevzvišeni še dal svoj nadpastirski blagoslov zbrancem občinstvu. Občinska godba je pa zaigrala še par komadov in vsa slovesnost se je za-

svetovalec s STO-ja. V tem zastopstvu so bili župan in podžupan iz Repentabra, dr. Škerk, Drago Legiša in Srečko Colja iz občine Devin-Nabrežina, Marijan Vatovec iz občine Milje, Milo Marc iz Doline, župan Vladimir Obad in odbornik Jože Milič iz Zgonika ter dr. Dekleva iz Trsta. V Beogradu je tržaško zastopstvo sprejel državni predsednik Tito ter se razgovarjal z njimi dve uri. Kaj so tam sklenili, nam še ni znano. Vsekakor je pa zanimivo dejstvo, da se je temu zastopstvu pridružil tudi Drago Legiša iz Devina, ki je vedno veljal kot zastopnik SKSZ v tamkajšnjem občinskem svetu. Vendar se temu ne čudimo, potem ko smo brali v »Pr. dnevniku« poročilo o konferenci, ki jo je imel dr. Besednjak v prostorih akademskega kluba »Jadrano« ob tržaškem vprašanju. Izvajanja dr. Besednjaka so po poročilih »Pr. dnevnika« bila povsem v skladu z dosedanjim jugoslovansko politiko, o kateri so nekateri listi že ponovno izpričali, da zasleduje likvidacijo Svobodnega tržaškega ozemlja.

ključila v cerkvi z blagoslovom ob šesti uri.

Kip sam je iz bron in visok 2,30 m. Kipar Luigi Spellini iz Verone je izrazil v kipu sv. Frančiška As. uboštvo, ponižnost in bratsko ljubezen. Z desnice nas blagoslovlja, v levi pa drži simbol miru, oljčno vejico. Na podstavku je tudi napis v latinščini: Franciscus Assisiensis, Humane fraternitati, Frančisek Asiški bratstvu med ljudmi.

Smrtna kosa

V Štjaku, kjer je imel dom, je pretekli ponedeljek umrl Franc Rener, oče č. g. Mirka in prof. Milka Renerja. Bilo mu je 64 let. Vsej družini naše iskreno sožalje.

Imenik volivcev

Vsi italijanski državljani, ki so že dopolnili 21. leto starosti, imajo pravico do vpisa v imenik volivcev. Vsakdo naj se zato pozanimajo, ali so ga vpisali ali ne. Opozarjamo tudi vse optante, ki so jim opcije že ugodno rešene, da zahtevajo »pis v imenik volivcev«.

Natečaji

Goriško županstvo je razpisalo natečaj za štiri mesta mestnega čuvaja. Čas za prijave steče 15. novembra. Potrebne informacije se dobe na razglasni deski na občini.

V uradnem listu »Gazzetta Ufficiale« sta razpisana dva natečaja za 70 mest nadzornika IV. stopnje pri nadzorništvu za delo. Prednost imajo industrijski in tehnični izvedenci. Nadalje je razpisan natečaj za 12 mest tajnika pri Nadzorništvu za delo. Tega natečaja se lahko udeležijo geometri, abiturienti, učitelji in knjigovodje.

Ministrsko predsedstvo je pa razpisalo natečaj za 50 mest podtajnika v osrednjem zavodu za statistiko. Za to službo je potrebna odgovarjajoča univerzitetna diploma.

Podgora

V nedeljo so verni Podgorci - vse kaj drugače kot Tržačani - lepo počastili svojega župniškega zavetnika sv. Justa mučenca; obenem je bilo združeno tudi krasno uspešno celodnevno čiščenje Sv. Reznjega Telesa.

Slišali smo govornika č. g. Vidmarja, ki nam je lepo orisal vzvišenost in pomen

mučenštva tudi v sedanjih dneh in časih. Kar strmeli smo nad prisrčno in ganljivo pridigo o sveti Evharistiji pri sklepnem govoru. Prav milo se nam je storilo ko smo čuli mladi zbor, ki je pod večjo roko č. g. prof. Fileja ubiral lepe, nove melodije in tudi novo pesem v čast sv. Justu, ki jo je pokojni skladatelj V. Vodopivec poslal le par mesecev pred svojo smrtjo v spomin na svojega očeta, ki je 29 let bival kot učitelj v Podgori in tudi njega - bodočega glasbenika vpeljal prav na tednje podgorske orgle kot na prvi instrument. - Bog nam daj še večsah take lepe dneve okusiti v miru in blagoslovu božjem!

Radio Trst II.

Nedelja, 15. novembra: 8.45 Kmetijska oddaja. - 9.30 Vera in naš čas. - 12.00 Od melodije do melodije. - 13.00 Glasba po željah. - 16.00 Maio za šalo - malo zares. - 17.30 Slovenski okt. - 21.00 Puccini: MADAME BUTTERFLY, opera v 2 dejanjih.

Ponedeljek, 16. novembra: Lahke melodije igra pianist Franco Russo. - 19.00 Mamica pripoveduje. - 21.15 Čajkovski: Simfonija št. 4. - izvaja orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane.

Torek, 17. novembra: 13.00 Glasba po željah. - 19.00 Šola in vzgoja. - 20.30 Pevski tercet in harmonika. - 21.00 Radijski oder - Janez Jalen: DOM - nato Pestra glasba.

Sreda, 18. novembra: 19.00 Zdravniški vedež. - 20.05 Koncert violinista Igorja Ozima. - 21.15 Koncert sopranistke Ondine Otte. - 22.33 Chopinove mazurke in poloneze.

Četrtek, 19. novembra: 13.00 Pevski duet in harmonika. - 19.00 Mamičina pravljica. - 20.05 Slovenski motivi. - 21.00 Dramatizirana povest. - 22.30 Koncert pianistke Horak-Casove.

Petek, 20. novembra: 13.00 Glasba po željah. - 14.20 Lahke melodije igra pianist Franco Russo. - 20.05 Slovenski okt. - 21.00 Tržaški kulturni razgledi. - 22.15 Iz angleških koncertnih dvoran.

Sobota, 21. novembra: 13.00 Šramel kvintet in pevski duet. - 15.00 Jarnovič in Dobronič - dva hrvatska skladatelja. - 16.00 Oddaja za najmlajše. - 16.30 Slovenski motivi. - 19.00 Pogovor z ženo. - 21.00 Malo za šalo - malo zares. - 21.30 Dvorakovi slovanski plesi.

DAROV I

Za SLOVENSKO ALOJZIJEVIŠČE

Ob obletnici smrti blagopokojnih staršev hči Olga 2000; skupina dobrotnikov iz Gorice 7500 lir; g. inž. Rustja 50 kg fižela; g. Milost 60 kg krompirja. Prav iskrena hvala! Bog povrni!

ZAHVALA

Globoko ganjeni nad izrazi tolikega sočutja ob bridki izgubi našega nepozabnega očeta

IVANA VRANIČ

su tem potom iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam bili blizu v teh težkih dneh. Zlasti smo dolžni zahvalo preč. gg. Mazori in dr. Humarju, zdravnikom dr. De Gressiju in dr. Vrtovcu, vsem sestanovalec, ki so nam s krščansko ljubeznijo pomagali v boleznih in smrti našega draga pokojnika, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga spremili k zadnjemu počitku, ali kakorkoli skušali lajšati našo veliko bol. Bog naj bo vsem bogat plačnik!

Gorica, 6. novembra 1953.

Zalujčeva družina VRANIČ

vseliti pijanci. Od tedaj je z Molokaja zginila vas blaznih.

Tudi kmet je spet oživel v de Veusterju. S pomočjo pridnih gobaveev je ograbil precejšen del zemlje, iztrebil korenine, grmovje in šotore ter nasadil krompir. In bilo mu je, kot da spet stoji na dobri flamski zemlji, z dušo in telesom na razorani njeni svojega očeta, kjer seje in sadi. Nekega dne, ko je Damijan spet delal pod žgočim tropičnim soncem in mu je pot črkoma lil s čela, je hipoma zaslišal klic nekaterih otočanov:

»Makua Kamijano! Ladja Kilauea!« Tedaj je pater zasadil lopato v zemljo in tekel k morju. Moral je biti zraven, ko so prihajali njegovi ubogi otroci, da obupanem prinese prvi pozdrav otoka.

Pravkar je zarožljalo sidro Kilaueje, ko je Damijan ves zasopel prispel v pristanišče pred vasjo Kalaupape. V vodo so spuстили čoln, natrpan z gobavci, ki so s preplašenimi očmi zrl nasproti svoji novi domovini. Na obrežju pa so zagledali duhovnika, ki je z veseljem pozdravom prožil roke in jih prijazno sprejemal. Ne, Molokaj ni bil več pekel.

A kaj je bilo to? Ko se je Damijan ozrl na parnik, je zagledal črnooblečnega moža, ki je stal na krovu in mu neprenehoma mahal. Moj Bog, saj to je bil vendar

redovni provincial pater Modestus. A čemu, za vse na svetu, ne pride semkaj? Ali se morda boji gobaveev? Neumnost!

»Zakaj ne pride pater na kopno?« se je Damijan obrnil k mornarju, ki je s čolnom prevažal gobavee na otok. »Kapitan mu je prepovedal izkrcati se. Ima menda poseben odlok od vlade. Noben obisk ne sme na Molokaj!« je rekel mornar in pljunil v vodo. »Ne razumem te stvari!«

»To je surovost!« je vzkliknil pater, medtem ko mu je jeza kakor plamen švignila v obraz. »To je zlobna spletkaa!« Flamec je zaskripal z zobmi in stisnil pesti. Ko bi le mogel tja čez! Ne daleč od sebe je zagledal ob obali dolbenico z veslom. Ne da bi si pomisljal, je pater Damijan odrihnil čoln od brega, skočil vanj in z močnimi, divjimi udarci veslal proti Kilaueji. Ze je bil vstric ladje, s katere je visela debela vrv. Pater jo je zgrabil in pričel plezati na krov.

»Stoj!« je zaklical od zgoraj nek glas. »Ne smete na ladjo! Minister je izrečno prepovedal. Nazaj!«

Obupan se je Damijan spustil nazaj v čoln. Zgoraj je stal sobrat, prijatelj, redovni predstojnik in on mu ne sme niti roke stisniti v pozdrav.

»Uklonite se temu, kar mora biti, pater Damijan!« mu je zaklical predstojnik, ki

je solznih oči stal na krovu.

»V imenu božjem, hodi!« je odgovoril Flamec. »Toda prosim, pater provincial, spovejte me! Tega minister ni prepovedal. Prosim vas!«

Damijan de Veuster je ponižno pokleknil v svojem čolnu, sklenil roke, molil konfiteor in se po latinsko spovedal. In duhovnik, ki je stal na ladjni palubi, ga je tolažil, opominjal in mu podelil odvezo. Mornarji na krovu so si brisali oči in godrnjali nad nadležnimi mušicami. Kapitan je z velikimi koraki hodil po ladjinih deskah, godrnjal, klel in končno rekel krmarju:

»Naj me vrag vzame! Tako nerad še nikoli nisem storil svoje dolžnosti!«

Medtem so se vsi gobavci izkrcali in mornarji so izložili tovor, prazne čolne pa potegnili nazaj na ladjo. Veriga pri sidru je zarožljala. Stroji so začeli brniti. Kilaueja se je spet spustila na odprto morje. Dolgo je pater Modestus mahal Flamec, ki je stal visoko vzravnvan v zibajoči se dolbenici in gledal za ladjo, dokler se ni poslednji oblaček dima izgubil na nebu. Nekaj časa je pater Damijan žalostno povešal glavo. Nato pa je spet zgrabil za veslo in obrnil čoln. Pred njim se je dvigal Molokaj, otok izobčencev. Na obrežju so stali ali čepeli gobavci in nepremično

Koča Popovič na Dunaju

Jugosl. zun. minister Koča Popovič je v ponedeljek odšel na Dunaj na tridnevni uradni obisk. Z njim je odšla tudi številna jugoslovanska delegacija. Namen tega obiska je obravnavanje glavnih vprašanj, ki zadevajo obe državi. Med temi je tudi določena ureditev malega obmejnega prometa med obema državama. Trdijo, da na konferenci nimajo namena razpravljati o Trstu.

*

Te dni se je vršila v Beogradu vojaška konferenca načelnikov generalnih štabov Grčije, Turčije in Jugoslavije. Namen tega sestanka je bil, proučiti osnove za uspešno tristranskega vojaškega sodelovanja in določiti oblike temu sodelovanju.

PRISPEVAJTE za L. Kemperlov sklad!

LISTNICA UPRAVE

Opozarjamo vse tiste naročnike, ki so od 15. oktobra do danes poslali na našo upravo potom poštnega tekočega računa katerokoli vsoto, hodisi v poravnano naročnine za »Kat. glas«, kakor tudi za »Misijsko nedeljo«, »Pastirčeka«, »Duhovno življenje« in »Vero in doma«, da nam to v najkrajšem času sporoče. Zasledili smo namreč, da nam pošta v zadnjem času zelo netočno dostavlja naše tekoče račune. To nam služi za reklamacijo pri poštni upravi. Na glavni urad poštnih tekočih računov so vse poslance vsote sicer dospele, mi pa jih do danes nismo še vseh prejeli.

Za SLOVENSKO SIROTIŠČE

J. M. namesto cvetja na bratov grob 1500; Dragica 1000; gosp. učitelj Toroš 1000; družbenica namesto cvetja na grob mame in očeta 1000; Antonija Toroš 1000; Pavlica namesto cvetja na grob blagopokojnega g. Ivana Vraniča 500; ST. MAVER: V denarju 2200; 2 q krompirja, 80 gk jabolka, 90 kg koruze (v storžih); PEVMA IN OSLAVJE: V denarju 5400; 380 kg krompirja, 230 kg jabolka; 50 kg koruze v storžih, 4 kg bele moke, 2 kg ječmena, 1 otroški suknič; PLESIVO: 260 kg koruze v storžih, 60 kg krompirja; 20 kg jabolka; RUPA-PEČ: 280 kg krompirja; 30 kg koruze (zrnja), 7 kg pšenične moke, 5 kg koruzne moke, ohrovt.

Naj vsemogočni vsem dobrotnikom že tu stoterno povrne!

Odgovorni urednik: Stanko Stanič

Tiska tiskarna Budin v Gorici